

Ανεμοπετάλιο

Τόμ. 6, Αρ. 6 (2026)

Ανεμοπετάλιο

Μαθησιακές δυσκολίες και δυσορθογραφία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Ασημίνα Ξουλή

doi: [10.12681/anem.45030](https://doi.org/10.12681/anem.45030)

Copyright © 2026, Ασημίνα Ξουλή

Άδεια χρήσης [##plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-nd4##](https://plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-nd4/#).

Μαθησιακές δυσκολίες και δυσορθογραφία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Ξουλεή Ασημίνα

Δασκάλα, Δ/ντρια 18ου Δημοτικού Σχολείου Καλαμάτας, Μ.Α.

asiminax@hotmail.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία, μέσα από μια μικρή βιβλιογραφική μελέτη, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τη δυσορθογραφία, η οποία ανήκει στην κατηγορία των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών και θα προτείνουμε ένα σχέδιο διδασκαλίας για έναν μαθητή της Δ΄ Δημοτικού, που αντιμετωπίζει ανάλογη δυσκολία, ώστε να βοηθήσουμε στην βελτίωση της ορθογραφικής του ικανότητας.

Μεθοδολογία: Η εργασία με βάση μια μικρή βιβλιογραφία αρχικά εξετάζει τις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, και δίνει έμφαση στην μαθησιακή δυσκολία που έχει σχέση με την ορθογραφία. Δίνει χαρακτηριστικά των παιδιών αυτών και δίνει τρόπους παρέμβασης που προτείνονται από τη βιβλιογραφία. Τέλος, προτείνονται φύλλα εργασίας και συγκεκριμένοι τύποι ασκήσεων που συνδέονται με συγκεκριμένη μαθησιακή δυσκολία.

Λέξεις κλειδιά: Μαθησιακές Δυσκολίες, Δυσορθογραφία, Σχέδιο διδασκαλίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δυσορθογραφία εκδηλώνεται ως μια μαθησιακή δυσκολία, η οποία αφορά δυσκολία στην απόκτηση ικανότητας για ορθογραφή γραφή. Ο όρος *Γενικές μαθησιακές δυσκολίες* αφορά δυσκολίες που σχετίζονται με μαθησιακά προβλήματα τα οποία προκαλούνται από παράγοντες που επηρεάζουν γενικά τις γνωστικές ικανότητες του ατόμου. Τα επίπεδα μαθησιακής ετοιμότητας και σχολικής ετοιμότητας του παιδιού είναι περιορισμένα σε σχέση με τα αναμενόμενα για την ηλικία του. (Καρασαββίδου, 2022).

Μέσα από ένα σχέδιο διδασκαλίας θα επιχειρήσουμε μια διδακτική προσέγγιση ενός μαθητή Δημοτικού με πρόβλημα δυσορθογραφίας, ώστε με τον τρόπο αυτό να τον βοηθήσουμε να βελτιώσει την ορθογραφία του και να έρθει πιο κοντά στους εκπαιδευτικούς στόχους.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Οι γλωσσολόγοι χρησιμοποιούν τον όρο «ορθογραφία» όταν αναφέρονται στο ακολουθούμενο γραπτό σύστημα μια γλώσσας. (Στασινός, 2001:58). Η ορθογραφία είναι η καταγραφή φθόγγων με τυποποιημένους κανόνες, είναι η χρήση τυποποιημένων κανόνων για την καταγραφή των φθόγγων μιας γλώσσας. Η ικανότητα της γραφής απαιτεί από το άτομο να μπορεί να συσχετίσει ήχους με γράμματα να κάνει ανάκληση των γραμματικών μορφημάτων, να μπορεί να διαλέξει ανάμεσα σε ένα σωστό γράφημα, όταν δεν υπάρχει σχέση μεταξύ του ήχου και του γράμματος, να ομαδοποιεί καταλήξεις ακολουθώντας τους βασικούς κανόνες της ορθογραφίας (Δημητρίου, 1994:159).

Η δυσορθογραφία ανήκει στην κατηγορία των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών. Αποτελεί ειδική διαταραχή της μάθησης της ορθογραφίας και των κανόνων που τη διέπουν. Αφορά δυσκολία της γραφής τόσο στο επίπεδο της λέξης όσο και στο επίπεδο της πρότασης και της σύνταξης γραπτής παραγράφου. Η βασική ανεπάρκεια εδώ είναι μια έλλειψη ικανότητας του ατόμου να συσχετίζει σύμβολα, να συνδέει το κατάλληλο φώνημα με την κατάλληλη σχηματική μορφή ή μια έλλειψη ικανότητας να συνταιριάζει μια οπτική ακολουθία με μια ακουστική. Οι δυσκολίες στην ορθογραφία μπορεί να συνυπάρχουν με αναγνωστικές δυσκολίες και συγκεκριμένα με τη Δυσλεξία. Όμως, δεν είναι σπάνιο η δυσορθογραφία να παρουσιαστεί μόνη της χωρίς εμφανείς διαταραχές στην ανάγνωση (Χρηστάκης 2000:175-193). Η δυσορθογραφία είναι μια ειδική μαθησιακή δυσκολία που εκδηλώνεται με ασυνήθιστα επίμονη δυσκολία στην απόκτηση ικανότητας για ορθογραφημένη γραφή, ενώ η ικανότητα για ανάγνωση καλλιεργείται απρόσκοπτα, αποτελεσματικά και φτάνει στο αναμενόμενο επίπεδο βάσει της ηλικίας και νοητικής ικανότητας του κάθε μαθητή. Η βασική ανεπάρκεια εδώ είναι έλλειψη ικανότητας του ατόμου να συσχετίζει σύμβολα, να συνδέει το κατάλληλο φώνημα με την κατάλληλη σχηματική μορφή ή έλλειψη ικανότητας να συνταιριάζει μια οπτική ακολουθία με μια ακουστική.

Τα χαρακτηριστικά ατόμων με δυσορθογραφία μπορούν να περιγραφούν ως εξής (Στασινός, 1999: 195-197):

- Παράλειψη ή αντικατάσταση γραμμάτων ή συλλαβών
- Πρόσθεση γραμμάτων ή συλλαβών. Χρήση του κεφαλαίου γράμματος
- Τονισμός, παρατονισμός ή παντελής έλλειψη τόνων
- Απουσία απόστασης μεταξύ λέξεων στην πρόταση
- Μουτζούρες, ενωμένες λέξεις που δεν βρίσκονται στο ίδιο ύψος του τετραδίου
- Λάθη σε βασικούς κανόνες ορθογραφίας
- Έλλειψη γενίκευσης των κανόνων ορθογραφίας σε όλες τις λέξεις. Αντιστροφή συλλαβών

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΥΣΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στη διδασκαλία είναι απαραίτητη η φωνολογική και μορφολογική επίγνωση, ώστε να καλυφθούν οι διαφορετικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μαθητών στην ορθογραφία. Ο εκπαιδευτικός από την πλευρά του μελετά τα λάθη και εμβαθύνει στα κενά και τις δυσκολίες των μαθητών του, με στόχο να μπορέσει να επέμβει μέσα από μια διαφοροποιημένη διδασκαλία. Στόχος του εκπαιδευτικού πρέπει να είναι η δημιουργία και εφαρμογή προγραμμάτων διδασκαλίας που να ικανοποιούν τις ανάγκες όλων των μαθητών, να προσπαθεί με τρόπο λιτό αλλά δημιουργικό και πρωτότυπο να διδάξει τις γραμματικές γνώσεις στους μαθητές του, να τους παρέχει πολλές ευκαιρίες για εξάσκηση και γραπτή έκφραση, χρησιμοποιώντας δραστηριότητες και τεχνικές μάθησης, απομνημόνευσης, ανάκλησης και αυτοματισμού των ορθογραφικών γνώσεων. Για να επιτευχθεί η ορθογραφική επάρκεια, η διδασκαλία μιας λέξης θα πρέπει να συσχετίζεται με την ετυμολογία της, τη μορφολογία της, τη σύνταξή της, με άλλες λέξεις που έχουν κοινά μορφολογικά στοιχεία και να διαφοροποιείται από τις ομόηχες λέξεις. Ακόμη, σημαντικό ρόλο παίζει και η σημασιολογική επεξεργασία της λέξης, που συμβάλλει στην καλύτερη απομνημόνευσή της. Βάσει της προσέγγισης αυτής, ο μαθητής κατηγοριοποιεί και απομνημονεύει ευκολότερα την ορθογραφία των λέξεων. Η εκμάθηση της ορθογραφίας ενσωματώνεται στη γλωσσική διδασκαλία, αποτελώντας αναπόσπαστο μέρος της και μπορεί να επιτευχθεί με πολλές και ποικίλες δραστηριότητες. Ένας από τους στόχους του γλωσσικού μαθήματος είναι να αποκτήσει ο μαθητής ορθογραφική επάρκεια, προκειμένου να γίνει αποδοτικότερος

στην παραγωγή γραπτού κειμένου. Έχοντας την ορθογραφική δεξιότητα, ο μαθητής μπορεί να αναπτύξει το περιεχόμενο του γραπτού του κειμένου, αλλά και να αναπτύξει την αναγνωστική του δεξιότητα. Ως εκ τούτου, οι πρώιμες δεξιότητες μορφολογικής επίγνωσης συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της ορθογραφικής ικανότητας του μαθητή ακόμη και στα πρώτα χρόνια του δημοτικού.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΥΣΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Σε μια προσπάθεια να βοηθήσουμε έναν μαθητή που φοιτά σε μια από τις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού με πρόβλημα δυσορθογραφίας και ο οποίος βρίσκεται σε μια κανονική τάξη χωρίς ιδιαίτερη βοήθεια, θα θέσουμε κάποιους στόχους και θα προσπαθήσουμε να τους υλοποιήσουμε μέσα από ένα σχέδιο εργασίας.

Θέτουμε ως στόχους:

- Να γράφει σωστά τις συλλαβές
- Να γράφει σωστά τις λέξεις
- Να γράφει σωστά τις προτάσεις και να συνθέτει ένα μικρό «Σκέφτομαι και γράφω»

Ορίζουμε ως βήματα διδασκαλίας που υποστηρίζουν τον διδακτικό στόχο σύμφωνα με τις αρχές της παιδαγωγικής:

1ο βήμα: Να μπορεί να κάνει σύνθεση συλλαβών και λέξεων. ([Δραστηριότητα 1](#))

2ο βήμα: Να κάνει ανάκληση συλλαβών και λέξεων. Μέσα από λέξεις ή μικρό κείμενο του ζητάμε να αναγνωρίσει συλλαβές ή λέξεις, να τις αναλύσει στα φωνήματά τους και να τις ανασυνθέσει. ([Δραστηριότητα 2](#))

3ο βήμα: Να σχηματίσει παράγωγες ή σύνθετες λέξεις. Του δίνουμε βασικές προθέσεις λέξεις και του ζητάμε να βρει ομόρριζες ή σύνθετες ([Δραστηριότητα 3](#))

4ο βήμα: Να μπορεί να συνθέτει λέξεις και να τις χρησιμοποιεί σωστά μέσα σε μία πρόταση. ([Δραστηριότητα 4](#))

5ο βήμα: Αυξάνουμε τη δομή των συλλαβών για τη δημιουργία πιο δύσκολων συλλαβών της μορφής ΣΣΦ, ΣΣΦΣ, ΣΣΣΦ με βάση τα παραπάνω βήματα. ([Δραστηριότητα 5](#))

6ο βήμα: Να μπορεί να κάνει σύνθεση συλλαβών και να δημιουργεί λέξεις. Να παράγει μόνος του γραπτό λόγο. ([Δραστηριότητα 6](#))

Τα διαφοροποιημένα παιδαγωγικά υλικά και μέσα που θα χρησιμοποιήσουμε είναι:

1. Κάρτες
2. Βιβλίο
3. Χαρτόνια για κολάζ
4. Υπολογιστής

Τα κριτήρια επιτυχίας μας θα είναι:

Να εκφράζεται γραπτά με ακρίβεια και ορθογραφία σε ορισμένο κείμενο.

Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει:

1. Έντυπο αυτοαξιολόγησης ([Δραστηριότητα 7](#))
2. Έντυπο καταγραφής της συνεργασίας με τον γονέα
3. Έντυπο καθημερινής καταγραφής.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σωστή διάγνωση αλλά και χρήση και εφαρμογή του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού πρέπει να γίνεται από τον εκπαιδευτικό που γνωρίζει τις ανάγκες του παιδιού και μπορεί να του προσφέρει την απαραίτητη βοήθεια, ώστε να αντιμετωπιστεί η μαθησιακή δυσκολία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μέσω της παρούσας εργασίας έγινε μια προσπάθεια να αναλύσουμε το πρόβλημα της Δυσορθογραφίας, να εντοπίσουμε τους παράγοντες που τη προκαλούν αλλά και να επικεντρωθούμε στα κύρια χαρακτηριστικά της. Επίσης, προτείναμε ένα μικρό σχέδιο διδασκαλίας, που θα μπορούσε να βοηθήσει ένα παιδί με ανάλογη μαθησιακή δυσκολία να την αντιμετωπίσει με έναν ευχάριστο τρόπο που θα είναι παράλληλα και ανάλογος με τις ανάγκες του. Έτσι, μπορούμε να πετύχουμε και βελτιώσουμε σε μεγάλο βαθμό τις επιδόσεις ενός παιδιού που αντιμετωπίζει τη μαθησιακή δυσκολία της Δυσορθογραφίας.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

Δραστηριότητα 1η

ΠΟΙΗΜΑ:

Η γελαστή οικογένεια

Πάνω στ' άσπρο το χαρτί
ζωγραφίζω ένα σπιτάκι,
καναπέ χαλί και τζάκι.

Καθιστούς στον καναπέ
σχεδιάζω έναν πατέρα
δυο παιδιά και μια μητέρα.

Κι επειδή θέλω πολύ
να φανεί στη ζωγραφιά μου
η χαρά που 'χει η καρδιά μου,

των χειλιών τις άκρες κάνω
προς τα πάνω να κοιτάνε
κι έτσι όλοι τους γελάνε.

Μαρία Γουμενοπούλου

Οικογένεια: Είναι σύνθετη λέξη. Με τη βοήθεια του λεξικού μας(έντυπου ή ψηφιακού) εντοπίζουμε κι άλλες σύνθετες λέξεις με α' συνθετικό τη λέξη οίκος και συμπληρώνουμε τους κύκλους.

Five large, empty circles arranged in two rows. The top row has three circles, and the bottom row has two circles. These are intended for students to write words that use 'οίκος' as a prefix.

Δραστηριότητα 2η

Ελάτε τώρα στις λέξεις του ποιήματος να αναγνωρίσουμε τις συλλαβές, να τις αναλύσουμε στα φωνήματά τους και να τις ανασυνθέσουμε.

ζωγραφίζω

χαρτί

τζάκι

άκρες

καρδιά

Δραστηριότητα 3η

Αντιστοιχίζοντας, βρίσκουμε όσες περισσότερες λέξεις μπορούμε και συμπληρώνουμε τον πίνακα.

Π.χ. επί-κοινωνία

διώκω

τυπώνω

λοχαγός

φτάνω

φυλάω

διπλώνω

θεωρώ

χρέωση

πνοή

επί-	δια-	ανά-	υπό-	κατά-

Δραστηριότητα 4η

Δημιουργούμε παράγωγες λέξεις με τη βοήθεια των προθημάτων και συνέχεια γράφουμε μία πρόταση ή φράση για κάθε μία από αυτές.

ΛΕΞΗ ΠΡΟΤΑΣΗ/ΦΡΑΣΗ

συν+επιβάτης

επί+θέση

ανά+γνωρίζω

παρά+λόγος

συν+γνώμη

Δραστηριότητα 5η

Δημιουργούμε λέξεις που περιέχουν μέσα τα αντίστοιχα επιθήματα.

στρ

μπρ

χθ

Δραστηριότητα 7η

ΝΑ ΔΟΥΜΕΠΩΣ ΤΑ ΠΗΓΑΜΕ!

Πόσες νέες λέξεις πρόσθεσα στο λεξιλόγιό μου.	ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΑ 1-2	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ 3-4	ΑΡΙΣΤΑ 5+
Πόσες από τις λέξεις αυτές μπορώ τώρα να γράψω σωστά;	ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΑ 5	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ 6	ΑΡΙΣΤΑ 7+
Πόσες παράγωγες λέξεις βρήκα.	ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΑ 4-5	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ 6-8	ΑΡΙΣΤΑ 9+
Πόσες σύνθετες λέξεις βρήκα.	ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΛΑ 3-5	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ 6-8	ΑΡΙΣΤΑ 9+

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δροσινού, Κορέα Μ.,(2017), *Ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Η «δια» της ειδικής αγωγής πρόταση εκπαίδευσης των παιδιών και νέων με ιδιαιτερότητες*. Εκδ. OPPORTUNA, Πάτρα.
- Καρασαββίδου. Ε.,(2022), *Τα πολιτιστικά προϊόντα στην εκπαίδευση: Η περίπτωση της 1ης γραφής και ανάγνωσης*. εκδόσεις Μπαρμπουνάκης, Αθήνα.
- Στασινός. Π.,(2001), *Δυσλεξία και σχολείο: εμπειρία ενός αιώνα*, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
- Χρηστάκης, Κ., (2000), *Ιδιαίτερες δυσκολίες και Ανάγκες στο Δημοτικό Σχολείο*. Αθήνα: Ατραπός.